

MANNSFORUM.NO

EN STEMME FOR GUTTER, MENN OG FEDRE

Post@mannsforum.no

Ref: STY-01-2020-002

Oslo 05.06.2020

Barneombudet

post@barneombudet.no

Vedr. Barneombudets innspill datert 31 mars 2020 til barnelovsutvalget, og barneombudet innlegg i Hamar arbeiderblad 15 mai 2020

Det er med interesse at Mannsforum leser barneombudets innspill til barnelovsutvalget slik det fremgår av hjemmesiden til barneombudet. Samtidig leser vi også med interesse at barneombudet kommenterer på NOU 2020:5 om et styrket familievern.

I sitt innspill til barnelovsutvalget advarer barneombudet mot å gjøre delt bosted til utgangspunkt i en ny revidert barnelov. Argumentasjonen fra barneombudet i innspillet er at det ikke er forskningsmessig belegg for at delt bosted er best for ALLE barn. Mannsforum er enig i at det ikke er forskningsmessig belegg for at delt bosted er best for ALLE barn, men det finnes vel ingen løsninger som er best for alle barn. Det finnes derimot flere studier som viser at barn med delt bosted kommer bedre ut, er lykkeligere og klarer seg bedre enn de som kun bor sammens med en av foreldrene. Vi har redegjort for noen av disse forskningsrapportene i dette brevet.

En lov skal være normativ og gjenspeile samfunnet og utviklingen i samfunnet, men den skal også være retningsgivende, førende og opinionsdannende. Per i dag tar barneloven utgangspunkt i at det skal dømmes i henhold til hva som er barnets beste. Samtidig anføres det at retten kun kan dømme delt bosted i særlige tilfeller. Dette gir en underliggende tone for folk flest om at det skal noe spesielt til for at delt bosted er til beste for barnet.

I dagens barnelov § 36.2 er det klart definert at retten skal velge en bostedsforelder. Dette virker førende for all jobb som skjer på dette rettsområdet. Familievernet skal ha fokus på en forelder, sakkyndige skal velge en bostedsforelder, barnevernet ser ned på fedre og farsrollen. (Se feks rapporten: Barnevernets forståelse av farskap¹).

Mannsforum ser meget kritisk til dette ut fra følgende perspektiv. Hva er konsekvensene av at barna våre vokser opp med en degradert forelder? Hva har dette å si for barnet selv, utvikling og verdier?

I tillegg er loven og økonomiske støtteordninger og samfunnsmessig anseelse med på å drive og eskalere konflikten mellom foreldrene i en vanskelig og emosjonell tid.

Mannsforum er undrende til at Barneombudet fremdeles tviholder på holdningen til at delt bosted ikke skal være den foretrukne løsningen. Barneombudet var ute med samme holdninger i Aftenposten i 2016, men ble imøtegått av Frode Thuen den 9 mars samme år². Det skal bemerkes at Psykologforeningen siden 2016 har endret sine anbefalinger om samvær for de minste barna etter at Psykologforeningen fikk påpekt nyere forskning, som

¹ <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/282443>

² Tilsvar fra Frode Thuen vedr delt bosted <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/r6Mw/barneombudet-tar-feil-om-skilsmissebarn-mye-taler-for-faerre-konflikter-ved-delt-bosted-frode-thuen?>

viser at mye samvær er bra også for de minste barna, men Barneombudet ser ikke ut til å ta inn over seg nyere forskning.

Mannsforum er klar over at ikke alle foreldre burde være foreldre. Dette er noe som de fleste barn ikke er i stand til å vurdere, da de elsker sine foreldre uansett. Mannsforum er av den oppfatning at dersom foreldrene ikke er tilstrekkelige i sin rolle så må vi som samfunn kurse, veilede og hjelpe dem på en slik måte at barna får det de har behov for. Dette må gjøres på en slik måte at det ikke blir tilrettelagt for gevinst i form av eneomsorg. Vi må alle jobbe for at barna får to likeverdige hjem, og det er her Barneombudets kommentarer i Hamar Arbeiderblad, blir relevant. Her kommer Barneombudet nemlig selv inn på den nye NOU om familievern som nettopp har vært på høring, hvor barneombudet har et ønske om at familietjenesten dels lytter til barnets stemme på en helt annen måte enn det er gjort hittil, men også at familievern løser mange flere konflikter innen de kommer for domstolen.

Delt bosted handler ALENE om å likestille de to foreldre juridisk, slik at den ene forelder ikke kan treffe avgjørelse om for eksempel flytting uten hensyn til den andre forelder. BUFdir har flere ganger bekreftet at delt bosted fint kan praktiseres sammen med barnelovens begrep "vanlig samvær" og vi kan ikke se at barneombudet går ut og advarer mot vanlig samvær som en retningsgivende norm for barnet.

Dagens lovverk med en bostedsforelder er den mest krevende løsningen som setter størst krav til samarbeide og god kommunikasjon. Ved vanlig samvær må barna frakte sine eiendeler mellom hjemmet og besøkshjemmet. Barnet må bo i bag. Ved delt bosted med to likeverdige hjem blir dette mindre uttalt.

Vi vil henlede barneombudets oppmerksomhet på to forhold: Dels at delt bosted kan praktiseres samtidig med vanlig samvær slik at det er rom for fleksibilitet, og dels at delt bosted forstått som noenlunde lik oppholdstid i de to hjem og juridisk likestilt foreldreskap, faktisk er den løsning som gir best forhold for flest barn. Vi skal nedenfor dokumentere dette ved henvisning både til internasjonal forskning, men også til både svensk og sågar også norsk forskning.

I kommentaren til NOU'en om familievern leser vi at barneombudet er svært positiv til at barnets rett til å bli hørt skal styrkes i familievern. Mannsforum støtter fullt ut barneombudet i dette. Vi bemerker også at Barneombudet påpeker at det for øyeblikket pågår litt vel mange prosesser som alle har innflytelse innen barnelovens område. Dette omfatter blant annet: NOU'en om familievern, nye prosesser rundt godkjenning av sakkyndige rapporter innen barnelovsområdet, ny NOU om fri rettshjelp som også kan få innflytelse innen barnelovsområdet, samt uheldige endringer innen meklingsforskriften. Mannsforum er helt enig i at disse prosesser må samkjøres og ses i en helhet.

I det følgende vil gjennomgå nyere forskning som klart indikerer at delt bosted er til beste for de fleste av barna, og dermed bør være normen i ny barnelov.

Internasjonal forskning

Av internasjonal forskning kan først og fremst nevnes W. Fabricius, som har jobbet innen fagfeltet i mer enn 25 år. Fabricius var ankermannen bak at Arizona i 2013 som første delstat i USA innførte likeverdig foreldreskap som lovens utgangspunkt, og med utgangspunkt om lik oppholdstid for barnet i de to hjem, men med en viss frihet for domstolene til at avvike litt fra dette. Fabricius ga så sent som i mars 2020 et online foredrag om de positive konsekvenser

av dette på et seminar avholdt av Foreningen Far i Danmark³. I 2018 har så delstaten Kentucky fulgt etter, men her er lik oppholdstid standarden, med mindre den ene forelder vurderes å ha dårlige egenskaper.

Effekten av Arizonas lovgivning har blitt evaluert 4 år etter innførelsen, og dagens lovgivning viser seg å ha meget positive konsekvenser⁴. Fabricius henviste i sitt online foredrag også til europeiske undersøkelser om hvordan fedrepermisjon i barnets første leveår og senere involvering i fritidsaktiviteter har positiv innflytelse på barnets psykiske helse og fører til mindre problematferd i puberteten⁵

W. Fabricius har i tillegg utgitt mange andre artikler om emnet, de viktigste og nyeste er gjengitt til slutt i denne henvendelse.

Nordisk forskning

I Sverige er det større tradisjon for delt bosted og det er forsket mye på dette. Det største og mest kjente studie er det såkalte Chess-programmet, hvor en av de sentrale forskere er Malin Bergström. Fordelen ved svenske studier er at de er mer overførbare til norske forhold enn amerikanske studier. Også de svenske studiene viser at barn som lever med delt bosted kommer bedre ut, som gruppe, enn barn som lever bare med en foreldre.

Den svenske forskningen er omfattende og har pågått siden 2011 og pågår fortsatt. Det vil bli for omfattende å liste opp alle de artikler som er kommet ut av forskningen men fra studiets førsteside på nettet siteres følgende^{6 7}

“I en majoritet av studierna rapporteras barn i växelvis boende ha mindre psykisk ohälsa och bättre välbefinnande än jämnåriga som bor med bara en förälder. Detta mönster är likartat hos pojkar och flickor. Tvärsnittsdesignen i samtliga studier gör dock att man bör vara försiktig med alltför definitiva slutsatser, eftersom denna design inte gör det möjligt att fullt ut ta hänsyn till skillnader i bakomliggande faktorer som t ex föräldrars hälsa, sociala situation och kommunikation sinsemellan. Barn i växelvis boende har genomsnittligt bättre materiella resurser än barn som bor med bara en förälder. Även med god kontroll för socioekonomiska skillnader mellan olika slags familjer visar dock merparten av studierna att skolbarn och tonåringar i växelvis boende mår bättre än de som bor enbart med en förälder, varför det är rimligt att spekulera i andra fördelar med växelvis boende. En möjlig förklaring skulle kunna vara att barn i växelvis boende har tillgång till, och stöd från, båda sina föräldrar.”

Uansett årsaken til at barna har det bedre ved delt bosted så er funnene så viktige at funnene ikke kan ignoreres. Det er verdt å bemerke at forskningen har til den grad det nå er mulig, forsøkt å eliminere andre årsaker, feks bedre økonomi, som grunn til at barna med delt bosted kommer best ut. Selv om funnene selvfølgelig er på gruppenivå så bør man som

³ Online foredrag av W. Fabricius kan ses her

<https://www.youtube.com/watch?feature=youtu.be&v=t95jqvo2f7M&fbclid=IwAR1V7v71zNWftsvbvcrlkoxLKDXtnwkbzWJfaHc3vein4-B6duEdHP9TKUk&app=desktop>

⁴ Fabricius, W.V., Aaron, M., Akins, F.R., Assini, J.J. McElroy, T. (2018). What happens when there is presumptive 50/50 parenting time? An evaluation of Arizona's new child custody statute. Journal of Divorce and Remarriage 59, 414-428

⁵ Gold, S., Edin, K.J. and Nelson, T.J. (2020). Does time with dad in childhood pay off in adolescence? Journal of Marriage and Family. Doi:10.1111/jomf.1267

⁶ Fra Chesstudiet sin hjemmeside <https://www.su.se/publichealth/forskning/forskningsprojekt/elvis-projektet/barn-i-v%C3%A4xelvis-boende-en-forsknings%C3%B6versikt>

⁷ <https://www.su.se/publichealth/forskning/forskningsprojekt/elvis-projektet/publikationer-och-artiklar>

utgangspunkt velge den løsningen som kommer best ut på gruppenivå og så heller gjøre tilpasninger for den mindre gruppe, som det ikke er best for, enn at den største gruppen står uten et utgangspunkt.

Norsk Forskning

Norsk forskning på området er mye mer begrenset, men det finnes forskning så langt tilbake i tid som 1997⁸ som viser at mye tid med begge foreldre, reduserer konfliktnivået, og er det noe som Norge står unisont omkring, så er det at foreldrekonflikt er skadelig for barnet. Dette alene burde gi klare signaler om at delt bosted vil være til fordel for barnet.

Hvis foreldrene er i konflikt er det i tillegg stor risiko for at foreldrenes egne problemer skygger for muligheten for å se barnas behov midt i samlivsbruddet, noe familievernkontorer er oppmerksom på ⁹.

Men så sent som i 2019 kom det endelig en norsk artikkel om emnet¹⁰. Denne artikkelen kommer frem til nøyaktig samme funn som både de amerikanske, de europeiske og de svenske undersøkelsene. Delt bosted er det beste for barna, og det viktigste ved delt bosted er den utstrakte grad av kontakt med begge foreldre. Og dette sikres best ved at den ene forelder ikke gis myndighet til å på egen hånd ved å ta store beslutninger om barnets liv over hodet på både den andre forelder og ikke minst over hodet på barnet, og på den måten skvise den andre forelder ut av barnets liv. Mange av de tusener av barn som opplever dette hvert år kunne sluppet disse belastningene som i mange tilfeller gir dem utfordringer langt ut i deres voksne liv. I Norge i dag kan vi hindre dette ved at løsningen etter samlivsbrudd blir "Delt bosted".

På alle andre områder i samfunnet i dag velges det løsninger som er best for flest. For eksempel vaksineres de fleste barn i løpet av grunnskolen. Noen får reaksjoner på disse vaksinene. Tildels kraftige reaksjoner. Til tross for at vaksiner ikke er til det beste for alle blir man vaksinert fordi det er best for flest.

Der foreldre i dag ikke greier å bli enige etter samlivsbrudd har vi i dag et lovverk som etterlater barn i et rettsløst vakuum i lang tid før rettsystemet kommer til en avgjørelse. Dette utsetter barna for belastninger det i mange tilfeller tar år å bearbeide. Og antall barn som utsettes for dette har økt sterkt de siste årene. På 90-tallet var det ca. 1200 foreldrekonflikter som hvert år som nådde rettsystemet. I dag er tallet 2700, og det er ingenting som tyder på at dette tallet vil reduseres om dagens lovverk uten delt bosted som utgangspunkt videreføres.

Stadig flere barn i Norge i dag vokser opp med to likeverdige omsorgspersoner. Samtidig har vi et lovverk som baserer seg på kjønnsrollemønstre som var mer vanlig på 60-tallet enn hva som er normalt i dag. Er dette virkelig et godt utgangspunkt for en moderne barnelov som skal basere seg på de kjønnsroller som er mer vanlige i dag og fremover?

Konklusjon

Mannsforum mener at Barneombudet og barnelovsutvalget må legge oppdatert forskning til grunn og velge den løsningen som er best for flest barn. Vi må tørre å sette krav til

⁸ Foreldremekling: Brukerperspektivet Ekeland og Myklebust (1997)

<http://www.nb.no/nbsok/nb/9ea0e210d35dcd6e4f82ec4f564296e1.nbdigital?lang=no#0>

⁹ Om forelderkonfliktens følger <https://www.aftenposten.no/norge/i/e1bwa/full-konflikt-for-ett-av-fire-foreldrepar-i-megling-etter-samlivsbrudd#.Ua8qCZxSII0>

¹⁰ Oppsummering i Forskning.no <https://forskning.no/helse-samliv/vil-ha-endring-i-barneloven-etter-ny-studie-viktig-for-barnets-helse-at-far-beholder-kontakten-etter-en-skilsmisse/1607886>, Artikkel: Meland, Breidablikk og Thuen: <https://journals.sagepub.com/eprint/7XPPIF6SNDMKZSQR4ESI/full>

foreldrene i samlivsbruddet slik at barnas perspektiv blir dominerende. Vi må fjerne så mange konfliktargumenter som mulig da vi vet hvor skadelig foreldrekonflikt er for barna og ikke minst hvor mye konflikt ødelegger ift til samarbeide om samvær. For å få til dette må vi kunne pålegge foreldrene kurs og veiledning i denne kritiske fasen. Vi må tørre å sette krav om at nærmiljø, oppvekstvilkår og fritidsaktiviteter for barna skal videreføres til beste for barna gjennom reorganiserings prosessen av familien hvor målet skal være at barnet får to likeverdige hjem etter endt prosess.

Se Mannsforum sitt høringssvar på NOU 2019:20 En styrket familietjeneste:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-20/id2678371/>

Med vennlig hilsen

Arne Børke
Styreleder
arne@mannsforum.no
Tlf. 906 46 516

Ole-Petter Olsen
Styremedlem
olepetterolsen@mannsforum.no
Tlf. 411 45 736

Referanser:

Suh, G.W., Fabricius, Stevensen, M.W., Parke, R.D., Cookston, J.T., Braver, S.L. & Saens, D.S. (2016) Effects of the interparental relationship on adolescents' emotional security and adjustment: The important role of fathers. *Developmental psychology* 1666-1678.
[/dx.doi.org/10.1037/dev0000204](https://doi.org/10.1037/dev0000204) PMID:PMC5117829

Fabricius, W.V. (2019) Equal parenting time: The case for a legal presumption. In J.G. Droyer *Oxford Handbook of Children and the Law*. Online publication date june 2019.

Fabricius, W.V., Sokol, K.R., Diaz, P. & Braver, S.L. (2012). Parenting time, parent conflict, parent-child relationships and children's physical health. In K. Kuehnle & L. Drozd (Eds) *Parenting Plan Evaluation: Applied Research for the Family Court* (pp 188-2139 new York Oxford University Press

Fabricius, W.V. & Suh, G.W. (2017). Should infants and toddlers not have overnight parenting time with fathers? The policy debate and new data. *Psychology, Public Policy, and Law*, 23, 68-84.

Fabricius, W.V., Suh, G.W., Tyrell, F.A., Sokol, K., Stevenson, M.M. (in preparation). *Protecting the Children of Divorce: Shared Parenting Time, Emotional Security and Well-Being*

Fransson, E., Låftman, S. B., Östberg, V., Hjern, A., & Bergström, M. (2017). The Living Conditions of Children with Shared Residence – the Swedish Example. *Child Indicators Research*. doi: 10.1007/s12187-017-9443-1. <http://link.springer.com/article/10.1007/s12187-017-9443-1/fulltext.html>

Fransson, E., Sarkadi, A., Hjern, A., & Bergström, M. (2016). Why should they live more with one of us when they are children to us both?: Parents' motives for practicing equal joint physical custody for children aged 0–4. *Children and Youth Services Review*, 66, 154-160. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.05.011>, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740916301554>

Fransson, E., Bergström, M. & Hjern, A. (2015). Barn i växelvis boende – en forskningsöversikt. Rapport från CHESS, Stockholms universitet.
http://www.chess.su.se/polopoly_fs/1.261599.1450340833!/menu/standard/file/Barn%20i%20va%CC%88xelvis%20boende%20-%20en%20forskningso%CC%88versikt.pdf

Fransson, E., Turunen, J., Hjern, A., Östberg, V., & Bergström, M. (2015). Psychological complaints among children in joint physical custody and other family types: Considering parental factors. *Scandinavian Journal of Public Health*. doi: 10.1177/1403494815614463. Länk: <http://sjp.sagepub.com/content/early/2015/11/04/1403494815614463.full.pdf+html>

Bergström, M., E. Fransson, B. Modin, M. Berlin, P. A. Gustafsson and A. Hjern (2015). "Fifty moves a year: is there an association between joint physical custody and psychosomatic problems in children?" *Journal of Epidemiology and Community Health*. Länk: <http://jech.bmj.com/content/early/2015/04/09/jech-2014-205058.full.pdf+html>

Fransson, E., Folkesson, L., Bergström, M., Östberg, V., & Lindfors, P. (2014). Exploring salivary cortisol and recurrent pain in mid-adolescents living in two homes. *BMC Psychology*, 2(1), 46. Länk: <http://www.biomedcentral.com/content/pdf/s40359-014-0046-z.pdf>

Bergström, M., Fransson, E., Hjern, A., Köhler, L., & Wallby, T. (2014). Mental health in Swedish children living in joint physical custody and their parents' life satisfaction: A cross-sectional study. *Scandinavian journal of psychology*, 55(5), 433-439. Länk: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/sjop.12148/pdf>

Bergström et al.: Living in two homes-a Swedish national survey of wellbeing in 12 and 15 year olds with joint physical custody. *BMC Public Health* 201313:868 Länk: <http://www.biomedcentral.com/content/pdf/1471-2458-13-868.pdf>
41444569